

6. Resolution as of October, 4, 2010 № 938 «On establishment of quotas volumes for certain agricultural products, export of which is subject to licensing till December, 31, 2010 and approval of the issuance of the license for the export of certain agricultural products and quotas distribution». –

The official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine. – Access : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/list>.

7. Poultry meat exports amounted to \$18,1 mln [Electronic resource]. – Access : <http://a7d.com.ua/novini/23161-eksport-myasa-ptic-sklav-181-mln.html>.

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

ANALYSIS AND PROSPECTS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGROINDUSTRIAL SECTOR OF UKRAINE

УДК 338.28

Дичко М.Т.
студентка
Національний технічний
університет України
«Київський політехнічний інститут»

Скидан Д.О.
студент
Національний технічний
університет України
«Київський політехнічний інститут»

Лободзинська Т.П.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри теоретичної
та прикладної економіки
Національний технічний
університет України
«Київський політехнічний інститут»

У статті аналізуються основні проблеми інноваційного розвитку агропромислового сектора України. З'ясовано, що еволюційний інноваційний розвиток агропромислового комплексу (АПК) є найважливішою складовою частиною процвітання та ефективності сільськогосподарського виробництва. Встановлено, що невирішеними залишаються питання організації й управління інноваційною діяльністю та інноваційним розвитком агропромислового сектора. Розглянуто негативні і позитивні фактори, що впливають на функціонування інноваційної діяльності АПК. Доведено, що організаційна, економічна, технічна та технологічна модернізація агропромислового комплексу забезпечить його конкурентоспроможність.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, сільське господарство.

В статье анализируются основные проблемы инновационного развития агропромышленного сектора Украины. Выяснено, что эволюционное инновационное развитие агропромышленного комплекса (АПК) является важнейшей составляющей процветания и эффективности сельскохозяйственного производства. Установлено, что нерешенными остаются вопросы организа-

ции и управления инновационной деятельностью и инновационным развитием агропромышленного сектора. Рассмотрены негативные и позитивные факторы, которые влияют на функционирование инновационной деятельности АПК. Доказано, что организационная, экономическая, техническая и технологическая модернизация агропромышленного комплекса обеспечит его конкурентоспособность.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс, инновационная деятельность, инновационное развитие, сельское хозяйство.

This article analyzes the main problems of innovative development of the agricultural sector of Ukraine. It was found that evolutionary innovative development of agroindustrial complex is an important component of the success and efficiency of agricultural production. It is set that the unsolved questions are remained in the of organization and management of innovative activity and innovative development of agroindustrial sector. Considered negative and positive factors affecting on the functioning of AIC innovative activity s. It is proved that organizational, economic, technical and technological modernisation of agroindustrial complex will provide its competitiveness.

Key words: agroindustrial complex, innovative activity, innovative development, agriculture.

Постановка проблеми. Тривалий час в економіці України спостерігалась низька інвестиційна активність щодо розбудови аграрного сектора. Сталий розвиток АПК за допомогою впровадження нових технологій передбачає формування системи економічних відносин і механізму управління, що забезпечують постійну раціональну пропорційність між факторами аграрного виробництва і необхідними темпами його розвитку з метою задоволення потреб населення у продовольстві. Окреслена проблема зумовлює актуальність даного дослідження. Україна має великий потенціал розвитку в цьому напрямі. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій в аграрний сектор та розробка механізму реалізації цих можливостей повинні стати пріоритетним напрямом роботи органів державної влади.

Формування ефективних організаційно-економічних відносин підприємств усіх сфер агропромислового комплексу, стабільне забезпечення національного споживчого ринку товарами власного виробництва серед іншого передбачають і дослідження впливу досягнень науково-технічного прогресу на перебіг інноваційних процесів та розвитку інноваційної діяльності. Такі та пов'язані з ними аспекти залишаються й нині недостатньо дослідженими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем розвитку інвестування в сільське господарство України присвячені роботи низки науковців, серед яких Л.О. Абсава, О.В. Березін, К.С. Берестовий, С.О. Гуткевич, В.В. Ковальов, М.Ю. Коденська, Г.П. Лайко, А.С. Музиченко. Методологічні аспекти регулятор-

ного впливу держави на економічний розвиток та пошук дієвих механізмів державного регулювання економічного зростання вивчали такі зарубіжні вчені, як М. Альберт, Д. Грейсон, К. О'Делл, У. Енгдаль, Ф. Кене, Дж. Кейнс, Г. Кремнев, К. Маркс, А. Маршалл, М. Мескон, К. Норт, А. Сміт, Д. Сінк, П. Самуельсон, Л. Мізес, Ф. Хайек, М. Фрідман, Дж. Гільдер, А. Лаффер.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження та аналіз теоретико-практичних і законодавчих основ державного і регіонального регулювання та перспектив інноваційного розвитку агропромислового сектору України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інновації визначаються як кінцевий результат інноваційної діяльності, що одержав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного у практичній діяльності. Інноваціями є будь-які технічні, організаційні, економічні та управлінські зміни, відмінні від існуючих.

Інноваційний тип розвитку – спосіб економічного зростання, що базується на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве поліпшення всіх аспектів діяльності господарської системи, для створення інноваційних товарів і формування конкурентних переваг, на періодичному перегрупуванні сил, обумовлений логікою НТП, цілями і завданнями розвитку системи, можливістю використання певних ресурсних факторів у створенні інноваційних товарів і формуванні конкурентних переваг [1].

Результати сільськогосподарського виробництва характеризуються високим ступенем невизначеності. Це свідчить про те, що аграрному сектору притаманний високий рівень ризиків погодних, економічних, цінових, кредитних, управлінських, у тому числі інноваційних процесів. Ризик фінансування науково-виробничих результатів, ризик тимчасового розриву між витратами і результатами, невизначеність попиту на інноваційну продукцію не зацікавляють приватних інвесторів укладати капітал у розвиток сільського господарства.

Найбільш загальне визначення інноваційної системи стосовно аграрного сектору пропонується авторами доповіді для Світового банку, згідно з яким під інноваційною системою розуміється мережа організацій, підприємств та індивідуальних осіб, зосереджених на створенні й освоєнні нових продуктів, нових процесів і нових форм організації в економічній практиці в поєднанні з інститутами і політикою, які впливають на їх поведінку й ефективність діяльності [2].

Стан інноваційної діяльності в Україні на сьогодні характеризується низькою інноваційною активністю підприємств, що оцінюється на рівні 3,4%, невисокою наукоємністю ВВП, 0,29% скла-

дової проти 2,5–3% у технологічно розвинених країнах світу. Це свідчить про відсталість інноваційної сфери, відсутність відчутних заходів її активізації.

Фактори, що впливають на інноваційний розвиток, за характером впливу на цей процес поділяють на реструктивні (стримуючі інноваційний розвиток) та експансіоністські (стимулюючі інноваційні процеси). До факторів, що стимулюють інноваційний розвиток АПК, відносяться:

- наявність природних ресурсів;
- значний науково-освітній потенціал;
- гнучкий внутрішній продовольчий ринок;
- можливість виробляти екологічно безпечні, натуральні продукти харчування;
- перехід до ринкового способу господарювання.

До факторів, що гальмують освоєння інновацій в АПК, можна віднести:

- стиснення внутрішнього попиту на продовольство;
- скорочення державної підтримки аграрного сектору і державного фінансування науково-технічних програм;
- високі ставки за кредитами;
- відсутність інноваційної інфраструктури;
- важкий фінансовий стан організацій;
- недостатній рівень підготовки кадрового персоналу організацій АПК у сфері інноваційного менеджменту.

Значимість активізації інноваційних процесів в АПК обумовлюється також такою особливістю сільськогосподарського виробництва, як обмежена конкурентоспроможність унаслідок поганого стану сільської місцевості, примітивного рівня її транспортно-комунікаційного та соціально-інфраструктурного облаштування.

Ефективність агропромислового виробництва визначається взаємодією науки і практики, впровадженням у виробництво передових інноваційних технологій. Високий науково-дослідний потенціал агропромислового комплексу може складатися передусім із сучасного рівня матеріально-технічної бази. У зв'язку з цим найбільш гостро нині стоїть питання про необхідність створення ринку інновацій в агропромисловому комплексі, який здатний збільшити конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського ринку [3].

Проблеми стабілізації національної економіки, у тому числі підприємств АПК, зумовлюють необхідність активізації інноваційної діяльності. Звідси пріоритетною бачимо проблему формування механізмів управління ефективним розвитком суб'єктів господарювання в умовах освоєння інновацій. Це потребує опрацювання стратегії, що відповідає потребам економічного розвитку у довготривалій перспективі. Для перетворення наявного в Україні науково-технічного потенціалу у дієвий

чинник економічного розвитку необхідно опрацювати державну програму комплексної підтримки інноваційних процесів.

Використання концепції інноваційної системи для формування ефективного розвитку аграрного сектора пов'язують не тільки з новою роллю науки, що перетворилася на вирішальний чинник розвитку, але й з тими змінами, що відбуваються і все більше впливають на розвиток даного сектора економіки. Можна виділити шість видів зазначених змін.

По-перше, ринки значною мірою є одним із вирішальних факторів розвитку аграрного сектора. Відбувається трансформація стратегії організації виробничого процесу в бік підвищення його диверсифікації та перебудови відповідно до вимог, що змінює споживач.

По-друге, сфери виробництва, торгівлі та споживання в аграрному секторі розвиваються все більш динамічно й у важкопрогнозованих напрямках. Щоб зберегти конкурентоспроможність і вижити в сучасних умовах, аграрним підприємствам необхідно постійно впроваджувати нововведення.

По-третє, знання, інформація і технології все більшою мірою генеруються, розповсюджуються і застосовуються за участю приватного сектора; передбачається, що його роль буде зростати з інтенсифікацією сільського господарства.

По-четверте, швидке зростання у використанні інформаційних і телекомунікаційних технологій, осо-

бливо Інтернету, поставило вкрай гостру проблему: як ефективно отримувати переваги від знань, отриманих в інших сферах або для інших цілей.

По-п'яте, структура знань в аграрному секторі помітно змінюється. Кілька десятиліть тому кількість осіб із науковим ступенем була відносно невеликою і основним місцем їх зосередження були національні сільськогосподарські науково-дослідні організації. З того часу значно зріс освітній і професійний рівень зайнятих у сільському господарстві, велика кількість освічених і кваліфікованих фахівців працюють у фермерських організаціях, приватному секторі, неурядових організаціях. За їх взаємодії можуть генеруватися нові ідеї або перебувати необхідні рішення технічних, економічних та організаційно-управлінських проблем поточного і перспективного характеру. Технічний прогрес та інновації стали багато в чому більш інтерактивними процесами, які можуть здійснюватися за допомогою багатьох різних типів діючих суб'єктів.

По-шосте, фактор глобалізації все більше буде визначати розвиток аграрного сектора. Капітал, ринки, праця, інформація, технології і стандарти можуть бути організовані незалежно від національних кордонів [3].

Наведено схему (рис. 1), яка дає уявлення про елементи інноваційної системи аграрного сектора економіки, та включає в себе: сферу попиту

<i>Динамічні процеси взаємодії, вбудовані у специфічні інституційні та політичні контексти</i>		
Сфера попиту:		
Споживачі продовольства в сільській місцевості та містах; Споживачі промислової сировини; Міжнародні товарні ринки; Політиковизначні процеси		
Сфера підприємництва:	Передаточна сфера:	Сфера наукових досліджень:
Користувачі кодифікованих знань, виробники, головним чином, неформальних знань; Фермери	Національні державні організації	Університети і технічні коледжі
Торговці товарною продукцією	Служби впровадження	Приватні дослідні установи
Представники галузей постачання факторами виробництва	Консультанти	Національні та міжнародні сільськогосподарські науково-дослідні організації
Компанії та галузі, пов'язані із сільським господарством, особливо переробні	Приватні компанії та інші підприємці	Приватні компанії
Транспортники	Фермерські і торгові асоціації	
	Донори	
	Структури підтримки:	
Банківська і фінансова система; Транспортна і маркетингова інфраструктура		

Рис. 1. Елементи інноваційної системи аграрного сектора

Джерело: розроблено на основі [2]

(споживачі), сферу підприємництва (виробники, постачальники, переробники, збутовими, транспортниками), передаточну сферу (державні і недержавні організації, служби, консультанти, асоціації, донори), сферу наукових досліджень (університети і коледжі, національні, міжнародні, державні та приватні науково-дослідні установи, організації та компанії), структури підтримки (банківська і фінансова система, транспортна і маркетингова інфраструктура).

Основні елементи інноваційної системи – це наука, інноваційний сектор виробництва, освіта, орієнтована на підготовку висококваліфікованих фахівців, інноваційна інфраструктура, механізми підтримки інноваційної діяльності.

До важливих особливостей формування національної інноваційної системи аграрного сектора можна віднести такі.

По-перше, необхідно враховувати, що створення і трансформація нового знання здійснюються конкретними економічними суб'єктами зі своїми цінностями та інтересами.

По-друге, слід більш уваги приділяти:

а) не тільки і не стільки самим суб'єктами системи, скільки відносинам і взаємозв'язкам між ними, які відіграють важливу роль в інноваційних процесах;

б) правилам і законам, за допомогою яких ці відносини і взаємозв'язки регулюються і сприяють формуванню кваліфікованих, динамічних і творчих кадрів для забезпечення цих відносин у конкретній економічній системі;

в) формуванню відповідного середовища, яке забезпечує взаємодію конкретних економічних суб'єктів і здійснення ними діяльності з трансформації нового знання для соціально та економічно продуктивного використання [4].

В економіці знань національна інноваційна система може бути представлена як «колективна» система створення і використання знань, які здійснюються серед основних її суб'єктів завдяки наявності зв'язків і взаємодії між ними. Причому провідну роль відіграють зв'язки, які складаються між фермерами, фірмами, науковими організаціями та державою.

Мета державного втручання полягає у забезпеченні прямої підтримки науки та стимулюванні безперервної передачі знань і технологій зі сфери досліджень у сферу підприємництва, оскільки ринок самостійно, без спеціальних стимулів, не в змозі забезпечити необхідний для економічного розвитку аграрного сектора рівень фінансування науки. В інноваційній системі зростає значення координації процесів генерування знань, тому регулююча роль держави відносно науки посилюється.

Цінність концепції інноваційної системи стосовно аграрного сектору економіки полягає у більш цілісному підході до управління процесами гене-

рування та використання знань. Вона являє дієвий інструмент для оцінки інноваційного потенціалу та державного втручання у забезпеченні економічного розвитку аграрного сектора на основі знань та інновацій.

Інноваційна аграрна економіка формується, коли агропромислове виробництво базується переважно на основі інноваційної діяльності, яка неможлива без нових технологій для формування єдиного фінансово-інформаційного простору.

Пріоритетами у сфері інновацій агропромислового комплексу є:

- енерго- і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції;

- інновації, що сприяють заповненню внутрішнього ринку дешевими й якісними продуктами харчування вітчизняного виробництва;

- нововведення, що дають змогу підвищити надійність, ефективність сільськогосподарських машин і механізмів, продовжити термін їх служби, підвищити продуктивність.

У сучасних ринкових умовах багаторазово зростає і значення інформаційної компоненти інноваційного розвитку АПК, своєчасної та якісної інформації сільськогосподарських виробників про новітні досягнення аграрної науки і можливості їх використання у практичній діяльності. Система наукової інформації повинна забезпечити у стислі терміни повною інформацією вчених і фахівців, адміністраторів і політиків, викладачів і студентів, фермерів і представників агробізнесу.

Іноземні інвестори зацікавлені в тому, щоб звести свої ризики до мінімуму, тому вони приділяють багато уваги складанню бізнес-планів своїх інвестиційних проектів. Для складання реального науково обґрунтованого бізнес-плану потрібно мати доступ до великої кількості різнопланової інформації. За низького рівня розвитку інформаційної підтримки аграрного сектору часто виявляється, що потрібна інформація або відсутня, або недоступна з тих чи інших причин. Типовою також є ситуація, коли інвестори вимагають від українських партнерів надати розроблений ними бізнес-план інвестиційного проекту, але, як правило, ці розробки не відповідають міжнародним стандартам складання документів такого роду. Це повинні розробляти кваліфіковані фахівці [5].

Інноваційна політика агропромислового комплексу повинна здійснюватися на основі:

- інноваційних прогнозів, основних напрямів виробничого опанування науково-технічних досягнень у галузях АПК на коротко-, середньо- та довгострокову перспективи;

- вибору і реалізації базисних інновацій, що здійснюють вирішальний вплив на підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції;

- створення системи комплексної підтримки інноваційної діяльності;
- розвитку інфраструктури інноваційного процесу, включаючи систему інформаційно-консультативного забезпечення товаровиробників, а також підготовки кадрів;
- підтримки і розвитку науково-технічного потенціалу;
- сприяння розвитку малого інноваційного підприємництва;
- активізації співпраці на всіх рівнях усіх зацікавлених сторін;
- створення економічних і правових умов інноваційної політики, вдосконалення податкового законодавства.

Перелічені напрями інноваційної політики реалізують органи управління. Цілі даних напрямів можна досягти за рахунок продуманого впровадження найбільш ефективних інноваційних процесів, які здатні скоротити витрати на виробництво продукції, знизити ціни і в результаті привести до зростання добробуту громадян і суспільства в цілому.

Загальна мета управління інноваційним розвитком АПК – якісне оновлення аграрної сфери економіки, що відповідає вимогам збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення рівня життя сільського населення, зростання ефективності агропромислового виробництва, збереження навколишнього середовища. Досягнення цієї мети передбачає вирішення широкого кола завдань, найважливіші з яких: створення інновацій із потенціалом, що дає змогу досягти і перевершити кращі результати у світовій практиці агропромислового виробництва; скорочення періоду проходження нововведень від створення до практичного застосування; надання процесу освоєння науково-технічних досягнень масового і незворотного характеру; ефективно використання нововведень, спрямоване на інноваційний розвиток АПК, засобів і ресурсів.

Проблема побудови вітчизняної інноваційної системи аграрного сектора як умова забезпечення його технологічної модернізації та підвищення наукоємності, безперечно, відноситься до найбільш значущих. Створення цієї системи в даний час здійснюється хаотично, з порушенням принципу цілісності під час формування її елементів, відсутня ідеологія формування інноваційної системи. Можна говорити лише про наявність окремих елементів інноваційної системи в аграрному секторі. Ці елементи поки роз'єднані, їм не вистачає об'єднання, що перетворить їх на дієвий механізм ефективного використання наукових ідей.

Для того щоб перетворити наявний науково-технічний потенціал аграрного сектора у дієвий фактор його соціально-економічного розвитку,

необхідний перехід до політики комплексної підтримки інноваційних процесів. Найбільш важливим завданням при цьому є створення особливо сприятливих фінансово-економічних та правових умов для формування вітчизняної інноваційної системи аграрного сектора.

Наукові дослідження у сфері науково-технічного розвитку сільського господарства дають змогу встановити, що невирішеними залишаються питання організації й управління інноваційною діяльністю та інноваційним розвитком галузі. Підвищення активності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств забезпечить підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності виробництва. Впровадження пристосованих, ресурсозберігаючих технологій виробництва продукції на основі інноваційної діяльності за широкого використання машин і комп'ютерів у виробництві, обладнання нового покоління, робототехніки та інших технологій, відновлення і поліпшення виробничо-технічного потенціалу тваринницьких комплексів є передовими напрямами підвищення ефективності виробництва.

Висновки з проведеного дослідження. Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо, що проблема розвитку інноваційної діяльності на засадах використання досягнень науково-технічного прогресу в усіх сферах агропромислового сектора є складною і багатогранною, визначається як перспективний напрям розвитку, який створює сприятливе середовище для ефективного використання ресурсного потенціалу та формування конкурентоспроможності. Агропромисловий сектор України потребує не тільки відродження виробництва але й здійснення інноваційних структурних перетворень.

У подальших наукових дослідженнях особливу роль в інноваційному спрямуванні розвитку агропромислового виробництва необхідно відводити вирішенню комплексної проблеми техніко-технологічного забезпечення та формування ринку інновацій в АПК. Переконані, що такий ринок повинен виконувати як функцію постачання агропромислового виробництва нової техніки та технологій, так і функції розвитку науки і просвіти аграрної галузі. Активізація інноваційних процесів у агропромисловому секторі залежить від підтримки з боку держави, від підвищення попиту на інноваційні розробки, від фінансових можливостей суб'єктів господарювання. Отже, організаційна, економічна, технічна та технологічна модернізація агропромислового комплексу забезпечить його конкурентоспроможність.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації еконо-

міки : [навч. посіб.] / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.

2. Enhancing Agricultural Innovation: How to go beyond the Strengthening of Research Systems. The World Bank, ARD, 2006. – 118 p.

3. Березін О.В. Ефективне функціонування сільськогосподарського виробництва / О.В. Березін // Економіка АПК. – 2010. – № 2.

4. Мильнер Б. Экономика знаний и новые требования к управлению / Б. Мильнер // Проблемы теории и практики управления. – 2008. – № 1. – С. 108–120.

5. Інвестиційна політика в аграрному секторі України: проблеми та заходи щодо їх вирішення. Проект «Аграрна політика для людського розвитку» / За ред. Б. Супіханова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www/undp.org.ua/agro/pub/ua/P2003_01_043_03.pdf.

УМОВИ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ CONDITIONS AND FACTORS OF FOOD SECURITY UKRAINE

У статті визначено основні умови та складові частини формування продовольчої безпеки. Проаналізовано стан вітчизняної продовольчої безпеки, представлено структуру споживання продуктів харчування населенням, валову продукцію за основними видами сільськогосподарської продукції. Запропоновано напрями підвищення стану продовольчої безпеки в Україні, зокрема за рахунок підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору.

Ключові слова: продовольча безпека, складові частини формування продовольчої безпеки, аграрний сектор, споживання продуктів харчування, сільськогосподарська продукція.

В статье определены основные условия и составляющие элементы формирования продовольственной безопасности. Проанализировано состояние отечественной продовольственной безопасности, представлена структура потребления продуктов питания населением, валовая продукция

по основным видам сельскохозяйственной продукции. Предложены направления повышения состояния продовольственной безопасности в Украине, в частности за счет повышения конкурентоспособности аграрного сектора.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, составляющие элементы формирования продовольственной безопасности, аграрный сектор, потребление продуктов питания, сельскохозяйственная продукция.

In this article identified the basic conditions and components of the formation food security. Analyzed the state of national food security, presented the structure of food consumption population, gross output of the main types of agricultural products. It is proposed the directions improve the state of food security in Ukraine, in particular by improving the competitiveness of the agricultural sector.

Key words: food security, forming components of food security, agriculture, food consumption, agricultural products.

УДК 338.439:338.43

Іванюк У.В.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту організацій Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом

Постановка проблеми. Питання продовольчої безпеки виходить на перший план в економічній безпеці країн, у кожній з яких є свої завдання та напрями покращання продовольчого забезпечення населення. В Україні пріоритетними напрямами вирішення проблем національної продовольчої безпеки є послідовне та комплексне проведення економічних реформ для економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теорію і практику забезпечення продовольчої безпеки України внесли такі вчені, як: В.Р. Андрійчук, В.К. Береговий, В.І. Богачова, П.П. Борщевський, Л.В. Дейнеко, О.І. Гойчук, С.М. Кваша, П.Т. Саблук, В.І. Суперсон, В.Г. Ткаченко, В.А. Худавердієва, А.М. Чечіль, В.М. Шкаберін, О.С. Щегович, В.В. Юрчишина, та ін.

Багато аналітиків і практиків визначають продовольчу безпеку як ситуацію, яка існує, коли всі люди в будь-який час мають фізичний, соціальний та економічний доступ до достатньої, безпечної та поживної їжі, що відповідає їх харчовим потребам і перевагам для активного і здорового способу життя [7].

Дана тематика є доволі широкою, а умови та чинники формування продовольчої безпеки трансформуються зі зміною економічних відносин в Україні, це обумовлює необхідність постійної уваги до даного питання.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розкритті теоретико-методичних чинників, які формують продовольчу безпеку, оцінці стану вітчизняної продовольчої безпеки та виявленні напрямів підвищення стану продовольчої безпеки в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність поняття «продовольча безпека» слід розглядати як складову частину економічної безпеки держави, що задовольняє потреби держави та населення у продуктах харчування. Однак доцільно зазначити, що у світі й досі не існує єдиного прийнятого визначення терміна «продовольча безпека».

Окремої уваги в контексті вивчення сутності категорії «продовольча безпека» заслуговує дослідження С. Кваші [6]. Ним виділено три сутнісні аспекти цього поняття: